

Täysistunto

Perjantai 28.4.2017 klo 12.58—13.32

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä ja eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä annettujen lakien sekä tuomioistuinmaksulain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 24/2017 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 5/2017 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Keskustelu

13.01 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Tänä päivänä iso osa meidän lainsäädäntöämme noudattelee ja saa siemenensä eurooppalaisesta lainsäädännöstä, ennen muuta Euroopan unionista, jossain määrin myös Euroopan neuvostossa tehdyistä ratkaisuksista. Tämä ehdotushan sinällensä on ihan perusteltu, ei ole siihen huomauttamista, mutta ajankohtaisen tilanteen takia kiinnitän huomiota siihen, että Iso-Britannia on erittäin voimakkaasti esittänyt kritiikkiä juuri tähän eurooppalaiseen lainsäädäntöön ja siihen, että eurooppalainen lainsäädäntö ja sen tulkinta ja eurooppalaiset tuomioistuimet ohjaavat Ison-Britannian tuomioistuintoimintaa, ja he ovat kokeneet sen suvereniteetin kannalta ongelmaksi. Tämän takia on tietysti mielekästä pohtia sitä asiaa myös omassa keskuudessamme, kuinka sitoudumme näihin eurooppalaisiin normeihin ja miten suhtaudumme Ison-Britannian kritiikkiin. Tällä on tietysti merkitystä myös siltä kannalta, että Isolla-Britannialla on eroneuvotteluissa nyt aika paljon vaatimuksia, joita on suhteessa näiden nyt hyväksytyjen normien tulevaisuuteen, miten ne tulevat Britanniassa jatkumaan, mutta myös talouteen liittyviä näkökohtia.

13.02 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tämä Iso-Britannia-esimerkki on hyvin ajankohtainen. Nythän me kaikki varmasti omilla tahoillamme ja omissa valiokuntakuulemisissamme kuulemme tästä tilanteesta, mikä siellä on, ja tämä johdattelu aiheeseen oli ihan aiheellinen siitä syystä, kun nimenomaan sieltä on ollut kritiikkiä niin lainsäädäntöä kohtaan kuin näitä taloudellisia vaatimuksia kohtaan. Minusta on nyt hyvin tärkeää nähdä tämä Suomen näkökulmasta, miten tämä kaikki, mitä tapahtumaan tulee, tulee vaikuttamaan myös meihin, meidän talouteemme, meidän maksuosuuksiimme tulevaisuudessa Euroopan unionissa. Siksi on mielestäni hyvin tärkeää olla kohtuullisen tiukalla linjalla tässä ja edellyttää sitä, että tulevaisuudessa Iso-Britannia tulee huolehtimaan kaikista omista maksuosuuksistaan. Minusta olisi hyvin tärkeää, että myös eduskunta voisi julki-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2017 vp

sesti ja valiokuntakuulemisten kautta tästä jotakin lausua. Esimerkiksi tarkastusvaliokuntahan juuri on ottanut kantaa tämän linjan puolesta. Myös valtiovarainvaliokunnassa olemme asiasta kuulleet asiantuntijoita ja käyneet alustavaa keskustelua, ja tulemme varmasti jatkossa jotain kannanottoja tekemään.

13.03 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Itse henkilökohtaisesti pidän tätä eurooppalaista oikeusnormistoajattelua hyvänä, ja sillä on erityisesti kansalaisten perusoikeuksien kannalta suuri merkitys. Hyvää on myös se, että meillä on olemassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuim, joka voi toimia eurooppalaisten ihmisoikeusnormien turvaajana, ja on jopa positiivista merkitystä sillä, että juuri ihmisoikeuksien puolella eurooppalainen normisto on suojelemassa kansalaisia erilaisilta poliittisilta käänteiltä. Tiedetään, että moni hallitus on tätä kritikoinut, paitsi Iso-Britannia omista syistään niin vähän toisesta näkökulmasta, liittyen Turkin EU-jäsenyysneuvotteluihin. Turkki on selvästikin yksi semmoinen maa, jossa näillä yhteisillä normeilla on erittäin suuri merkitys.

Mutta kun edustaja Viitanen nosti talouden esille, niin täytyy sanoa, että Ison-Britannian kanssa nyt käytävää neuvottelua pitäisi sekä hallituksen että eduskunnan seurata erittäin tarkalla korvalla, mitä siellä tapahtuu. Yksi iso asia on se, missä määrin Iso-Britannia tulee vastaamaan niistä taloussitoumuksistaan, joita se on jäsenyyden aikana tehnyt. Meilähän on EU:ssa monen vuoden rahoituskehys, jonka käyttö on etukäteen suunniteltu ja jaettu eteenpäin. On monia muitakin vastaavia sitoumuksia. Silloin on merkitystä sillä, että Iso-Britannia tulee näissä neuvotteluissa, joita käydään, paitsi näiden oikeusnäkökohtien osalta niin myös selvästi sitoutumaan siihen, että Iso-Britannia vastaa jatkossakin, myös eronsa jälkeen, niistä sitoumuksista, joihin se on ollut myötävaikuttamassa ja jotka ovat voimassa useita vuosia Ison-Britannian eron jälkeen.

13.05 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Minusta olisi myös tärkeää tässä yhteydessä, kun nyt tämä ajankohtainen asia näistä Ison-Britannian taloussitoumuksista tuli tässäkin istunnossa esiin, että myös hallitus osaltaan voisi meille hieman valottaa ja avata tätä tilannetta ja omia näkemyksiään asiasta kaiken kaikkiaan.

Noin muutenkin, jos puhemies sallii, niin hieman palauttaisin mieleen myös keskustelun eiliseltä, tätä hieman laajentaen. Nimittäin me puhuimme täällä toisessa yhteydessä, tarkastusvaliokunnan mietinnön yhteydessä, siitä, että kaiken kaikkiaan tätä Eurooppa-politiikkaa tulisi avata myös julkiseen keskusteluun eduskunnan ison salin kautta. Silloin heräsi ajatus muun muassa siitä, että voisimme pitää ajankohtaiskeskustelun, jossa käytäisiin läpi esimerkiksi näitä komission esittämiä mahdollisia tulevaisuusteitä Euroopan ytimistä — ollaanko ytimessä sisällä, ulkona vai puolessavälissä. Varmasti olisi sen paikka, että kaiken kaikkiaan me voisimme eduskunnassa ihan julkista keskustelua käydä. Ymmärrän hyvin, että suuri valiokunta pääsääntöisesti on se valiokunta, joka näitä asioita käsittelee — niin tulee ollakin — mutta varmasti olisi paikka kaiken kaikkiaan herättää myös kansalaiskeskustelua näistä asioista, ja siksi olisi hyvä myös tällä foorumilla käsitellä näitä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja Heinäluoma. Mutta huomautan kuitenkin siitä, että nyt olemme kyllä kohtuullisen kaukana tästä varsinaisesta aihealueesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2017 vp

13.06 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Kyllä me olemme aika lähellä tätä aihealuetta, koska tämä koskee eurooppalaista normistoa ja sen soveltamista, myös Suomen osalta, ja kyllä ne ratkaisut, mitä Euroopassa tehdään, ovat olennaisia.

Otan kuitenkin tietysti puhemiehen toivomuksen huomioon omassa puheenvuorossani ja sen takia totean vain lyhyesti, että olisi perusteltua, että eduskunta pysähtyisi näihin Euroopan kehityksen isoihin kysymyksiin vähän perinpohjaisemmin, niin että koko eduskunta pääsee lausumaan oman käsityksensä. Sen takia yhdyn edustaja Viitasen ajatukseen siitä, että pitäisimme tästä aiheesta ajankohtaiskeskustelun. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

13.07 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoman puheenvuorosta on helppo jatkaa.

Nythän siis tämä brexit on ollut suuren valiokunnan käsittelyssä ja ulkoasiainvaliokunnan käsittelyssä ja on jatkossakin, ja nythän on brexitiin liittyvä huippukokouskin, josta pääministeri on ollut hetki sitten ulkoasianvaliokuntaa ja kohta suurta valiokuntaa informoimassa. Käsittääkseni hallituksen piirissä haetaan nyt päivämäärää, jolloin eduskunta saa tilaisuuden keskustella sekä ulko- että Eurooppa-politiikasta. Tällainen käsitys minulla on.

Tämä brexit-asiahan on meillä koko ajan agendalla. Väitän, että se on koko tämän vaalikauden agendalla. Me joudumme ottamaan jatkuvasti kantaa siihen, millä tavalla komission ja Brittien neuvotteluissa edetään ja millä tavalla pystytään saamaan sellainen sopimus aikaan, joka sitten turvaa molempien edut.

13.08 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Anttila sanoi juuri sen, minkä aioin sanoa. Mutta jatkan sen verran, että todella brexitiä nytkin suuressa valiokunnassa käsitellään ja varmasti täällä avautuu keskustelumahdollisuuksia.

Suurin hypetyshän näyttää brexitistä menevän nyt ohi tuolla Isossa-Britanniassa. Ensimmäistä kertaa on gallup, joka on negatiivinen brexitille, ja ihmiset siellä heräävät pikkuhiljaa tähän maailmaan.

13.08 Pertti Salolainen kok: Arvoisa puhemies! Todellakin, pääministeri oli tänään ulkoasiainvaliokunnassa ja tästäkin asiasta keskusteltiin. Näyttää siltä, että toukokuun viimeisenä päivänä eduskunnalle tarjoutuu tilaisuus tähän. Ei ole vielä lukkoon lyöty, mutta pääministerin arvio oli, että toukokuun viimeisenä päivänä voitaisiin täällä käydä laaja ulkopoliittinen keskustelu — ja Euroopan unionin asiat kuuluvat ilman muuta keskeisesti ulkopoliitiikan keskiöön.

13.09 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Kiitän, edustajat Anttila, Ala-Nissilä, Salolainen, tästä ilmoituksesta. Tämä vähän huojentaa sitä huolta, joka tässä on siitä, että eduskunta kokonaisuudessaan ja sitä kautta Suomen kansa olisi tietoinen siitä, mitä näissä neuvotteluissa tapahtuu ja mitä linjaa Suomen hallitus Suomen valtion puolesta näissä neuvotteluissa edistää.

Paitsi näillä eurooppalaisilla oikeusnormeilla, suuria vaikutuksia on myös sillä, mitä tulee taloudessa tapahtumaan, ja toivoisinkin, että tämä keskustelu asian saliin tuomisesta voisi nyt sitten jatkua, ulkopoliitiikan keskustelu on ehkä vähän oma asiansa. Se akuutti suuri huoli koskee Euroopan unionin tulevaisuuden ratkaisuja ja sitä, että niistä päästään puhumaan. Niillä on talousvaikutuksia, niillä on tietysti monenlaisia poliittisia vaikutuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2017 vp

sia. Rohkenen toivoo, että kun harkitaan tätä, missä muodossa tämä eduskuntaan tuodaan, niin tulisi tällä Euroopan unioni -politiikkakulmalla.

Sitten ulkopoliitikastakin on tarve puhua, mutta siinä huolta on vähemmän. Hallitus on mielestäni hoitanut ulkopoliitikkaa kohtuullisen hyvin, ja on vähemmän suuria riskejä ulkopoliitiikan linjan osalta, mutta EU-politiikassa on.

Ja totean vain lopuksi, että tässä Ison-Britannian maksuasiassa pitää olla kyllä erittäin selkeä linja Suomella ja hallituksen pitää voida tietää, mitä mieltä eduskunta on, jotta se voi välittää tämän kannan näissä neuvotteluissa eteenpäin.

13.10 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! On tärkeää, että eduskunta saa käsitelyyn EU-politiikan suuria linjauksia ja hallituksen näkökantoja siihen. Brexit on osoittanut sen, että kansalaisilla on paljon tyytymättömyyttä EU:n nykyiseen tilaan ja meidän tulee kehittää EU:ta kestävämmäksi, sosiaalisesti kestävämmäksi, mutta myös sellaiseksi, että olemme yhdessä vahvempi talousalue tässä globaalissa maailmassa.

Brexit-neuvottelussa minusta on keskeistä se, että turvaamme nyt Britanniassa asuvien EU-kansalaisten, suomalaistenkin, oikeudet siellä ja myös varmistamme sen, että ihmiset pääsevät töihin ja opiskelemaan joustavasti, että hyvät kauppasuhteet säilyvät. Tällä hetkellä Suomella on paljon muun muassa metsäteollisuuden vientiä Britteihin. Mutta näiden kauppakysymysten lisäksi mielestäni on todella keskeistä, että myös EU:n perusarvot ovat vahvasti näissä neuvotteluissa mukana, pakolaispolitiikka — näistä pitää Britannian myös jatkossa kantaa vastuuta — ympäristöpolitiikka, ilmastonmuutoksen torjunta. Toivon todella, että Britannia on jatkossakin edistyksellisten maiden joukossa näissä kysymyksissä ja ajaa myös kestävää kalastuspolitiikkaa.

13.12 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Oli erittäin hyvä kuulla, että tämä ulkopoliittinen keskustelumahdollisuus on todellakin mahdollisesti sitten toukokuun viimeisenä päivänä. Mutta tosiaan haluaisin itsekkin korostaa sitä, viitaten esimerkiksi siihen keskusteluun, mitä eilen täällä kävimme, että sen lisäksi olisi ihan syytä käydä nimenomaan eurooppalainen Euroopan unionin tulevaisuutta koskeva keskustelu, ja nimenomaan julkinen keskustelu. Silloin heräisi esimerkiksi mahdollisuus siihen, että tekisimme keskustelualoitetta ja käynnistäisimme sitä keskustelua. Meillä on esimerkiksi uusi eurooppaministeri tulossa. Olisi hyvin kiinnostavaa tietää hänen näkemyksiään tähän.

Edustaja Heinäluoma viittasi äsken, että varmasti olisi meille kaikille kansanedustajille ja kansalaisille hyvä olla selvillä se, mikä on hallituksen linjanveto Britannian maksusuoksiin. Samoin se, mikä itseäni valtavasti on mietityttänyt, on juuri tämä keskustelu kokonaisuudessaan, menemmekö niihin ytimiin ja kuinka syvälle ja millä osa-alueilla, ja voiko olla eritahtista kehitystä ja niin poispäin. Nämä ovat isoja, isoja kysymyksiä, jotka ovat heti syksyllä enemmän tai vähemmän esillä, tai koko ajan ovat tietenkin, mutta siksi olisi nimenomaan tämä kevät aika tällaiselle keskustelulle mielestäni tarpeen. Arvostaisin sitä kovasti, jos eduskunnassa tähän haluttaisiin tarttua. Uskon, että se kansalaisiakin sinänsä kiinnostaisi, koska sitten kun tätä avataan, niin paljastuu monia hyvin tärkeitä yksityiskohtia. Eilen puhuimme taloudesta, siitä, menemmekö esimerkiksi syvenevään Emuun, tuleeko yhteisiä talousarvioita sun muita, eli nämä ovat sellaisia kysymyksiä, että kyllä ne koskettavat meitä suomalaisiakin mitä suurimmassa määrin. Siksi näen erittäin perustelluksi, puhemies, ajatuksen siitä, että kävisimme myös tämän eurooppapoliittisen keskustelun.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2017 vp

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Huomautan nyt siitä, että tämä on laajentunut täysin eurooppalaiseksi keskusteluksi. Käsitlemme kyllä hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä ja eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä annettujen lakien sekä tuomioistuinmaksulain 2 §:n muuttamisesta. Mutta edustaja Heinäluoma jatkaa.

13.14 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Rohkenen vielä yhdellä puheenvuorolla evästää tätä jatkopohdintaa eduskunnassa mutta toivottavasti myös hallituksen parissa. Nimmittäin tämän voi ajatella niinkin, että kun nyt komissio on julkistanut omat reittikartta-vaihtoehtonsa, nämä viisi vaihtoehtoa unionin kehittämistä, niin jos niistä valittaisiin yksi vaihtoehto, tämä eri kehien Eurooppa, jossa on mahdollisuus valita, kuinka syvästi yhteistyöhön lähtee, niin sillä olisi vaikutus myös tämän tyyppisiin, nyt käsittelyssä oleviin lakiehdotuksiin. Eli ei ole pakko ottaa sitä koko à la carte -listaa kerralla, vaan sieltä à la carte -listalta voi todellakin tehdä valintoja, mitä haluaa käyttää.

Tästä itse periaatteesta eduskunnan pitäisi päästä puhumaan. Sehän voi olla, että jos tällainen eri kehien Eurooppa olisi käytännössä, niin Iso-Britannia ei olisi nähnyt tarvetta myöskään erota, ja siinä mielessä tällä voi olla isompaakin merkitystä paitsi unionin tulevaisuudelle nykyisten jäsenvaltioiden kannalta myös tulevien mahdollisten jäsenvaltioiden kannalta. Eli EU:n tulevaisuutta koskevalla keskustelulla on suuri merkitys, ja sillä on yhteys siihen, minkä tyyppisiä lakiesityksiä tänne saamme ja mitä meidän on pakko noudata.

Tähän liittyen palautan vain mieleen sen, että toukokuussa on tulossa komissiolta erittäin merkittävä paperi, jossa katsotaan talous- ja rahaliiton syventämismahdollisuuksia. Siinä on koko ajan auki se kehitys, että osa talous- ja rahaliiton maista, esimerkiksi Saksa ja Ranska, lähtisivät tiiviimmän yhteistyön kehittämisen tielle, johon vähän tässä edellä edustaja Viitanenkin puuttui. Näistä pitäisi nyt päästä puhumaan avoimesti niin, että tiedetään, mitkä ovat vaihtoehdot, ja eduskunta, kansanedustajat voivat pohtia omaa kantaansa. Minäkin jään odottamaan, että uusi eurooppaministeri osaltaan alustaisi tämän keskustelun meidänkin eteen.

13.16 Pertti Salolainen kok: Arvoisa puhemies! Lähtökohtaisesti olen kyllä samaa mieltä edustaja Heinäluoman kanssa. Nämä ovat niin isoja asioita, ja ne eivät voi mennä vain noin puolivillaisesti eteenpäin, olen täsmälleen samaa mieltä siitä, mutta yksi vaihtoehto on se, kun pääministerihän matkustaa huomenna neuvoston kokoukseen, jossa se reittikartta-asia on esillä, että sen jälkeen me kuulemme, miten se asia on mennyt siellä eteenpäin.

Ja mitä tulee jatkoon, niin voimmehan hyvin vedota pääministeriin, että hän ottaisi sitten tähän toukokuun viimeisen päivän esitykseensä, tähän ilmoitukseen, myöskin keskeisesti näitä EU-asioita sen vuoksi, että meidän olemme jo keskustelleet täällä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta aika läpikotaisin. Ei ole hirveän paljon uutta nyt enää siihen linjaukseen, jota me olemme tehneet, ja sen takia on hyvä esittää pääministerille sellainen toivomus, että hän ottaisi näitä asioita ehkä hieman enemmän ja akuutisti siihen esitykseen, jolloin tämä toteutuisi, että ainakin tässä vaiheessa päästäisiin ennen kesää siitä vielä jotain sanomaan.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2017 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 24/2017 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.